

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף עא

למדנו במשנה: (לדעת תנא קמא) המדיר את אשתו מליהנות לו עד ל' יום יעמיד פרנס יתר מיכן יוציא ויתן כתובה, רבי יהודה אומר בישראל חדש אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה בכהן שנים יקיים ושלשה יוציא ויתן כתובה.

היינו ת"ק? מדוע רבי יהודה אומר 'בישראל חודש אחד יקיים' והרי זו בדיוק דעתו של ת"ק. (רבי יהודה היה צריך לומר רק: בכהן חודש אחד יקיים שניים יוצאי וכו')?
אביי: באמת רבי יהודה בא לחלוק רק בכהן, ואגב דיבר גם על ישראל.

רבא: רבי יהודה חולק על תנא קמא במספר הימים שהוא נותן לה על ידי פרנס. לדעת ת"ק חודש מלא בן ל' יום, ואילו לדעת רבי יהודה חודש חסר בן כט' יום.

אמר רב לא שנו אלא במפרש: המשנה מדברת דוקא כשהבעל פירש שהוא מדיר אותה שלושים יום, אבל אם הוא נדר בסתם - יוציא ויתן כתובה לאלתר ולא ימתין עד ל' יום, מכיון שבכל מקרה יגיע לבסוף יום ל' ועליו יהיה לגרשה. אבל לדעת שמואל ימתין עד יום ל' שמא בינתיים הוא ילך לחכם ויתיר את הנדר.

והא איפלגו ביה: והרי אנו כבר יודעים שהם חולקים בכך, כי הם כבר נחלקו באופן דומה לגבי המדיר את אשתו מתשמיש המיטה, ומדוע הם הוצרכו לומר שוב את אותה מחלוקת כאן?

ב"ש אומרים שתי שבתות: כלומר אם הוא הדיר אותה עד שתי שבתות תמתין עד שיעבור הזמן, אבל אם הדיר יותר משתי שבתות יוציא ויתן כתובה.

צריכא: בתשמיש המיטה אי אפשר לספק לה את הדבר ע"י פרנס. ולכן במזונות שאפשר ע"י פרנס היה מקום לומר שרב מודה שימתין ל' יום כשהדיר אותה בסתם (ודוקא בתשמיש אמר רב שיגרש לאלתר). מאידך לגבי תשמיש שאי אפשר ע"י פרנס היה מקום לומר ששמואל יודה שיגרש מיד (ודוקא במזונות אמר שמואל שימתין).

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



*

למדנו במשנה: "המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה, ר' יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים שנים יוציא ויתן כתובה ובכהן שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה".

בשלמא לרב: לדעת רב מובן מדוע יוציא לאלתר (לדעת ת"ק) מכיון שהוא לא פירש שהוא מדיר אותה ל' יום אלא נדר בסתמא ולדעת רב הנודר בסתם יוציא לאלתר. אבל לדעת שמואל קשה הרי אם נדר בסתם עליו להמתין ל' יום?

הכא במאי עסקין: מדובר שהיא נדרה על עצמה הנאה מהפרי ובעלה 'קיים' לה את הנדר על ידי שלא הפר לה אותו ביום שומעו. ותנא קמא הוא רבי מאיר (על פי הכלל 'סתם משנה רבי מאיר היא') הסובר שבכזה מקרה 'הוא נתן אצבע בין שיניה' כלומר הוא אשם בכך, ולכן עליו לתת לה כתובה.

איפוך: תהפוך את הדעות במחלוקת. ונמצא שרבי מאיר סובר הוא נתן אצבע בין שיניה.

והתנן רבי יוסי אומר בעניות: במשנה שלנו: "המדיר את אשתו (דהיינו על ידי שהיא נדרה והוא קיים לה את הנדר) שלא תתקשט באחד מכל המינים יוצא ויתן כתובה, ר' יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום". מוכח שלדעת רבי יוסי מגיע לה כתובה (אלא שהוא מחלק בזמנים בין עניות לעשירות). ואם כן לדעתו הוא נתן אצבע בין שיניה ולא היא?

והתנן רבי יהודה אומר בישראל: במשנה שלנו כנ"ל: "המדיר את אשתו (דהיינו שהיא נדרה והוא קיים כנ"ל) שלא תטעום אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה, ר' יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים שנים יוצא ויתן כתובה ובכהן שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה".

ואם תמצא לומר זוגי זוגי קתני: אם תרצה לומר שהתנא של הברייתא נקט מחלוקת של שני זוגות תנאים זה מול זה (ולא שלוש מול אחד), עדיין אפשר ליישב את הקושיא אם נאמר שהתנא-קמא של המשנה שלנו הוא לא רבי מאיר (הכלל שסתם משנה רבי מאיר אינו באופן מוחלט), ורבי מאיר באמת יסבור ש'היא נתנה אצבע'.

*

כאמור למדנו במשנה את דעתו של רבי יוסי: המדיר את אשתו (דהיינו על ידי שהיא נדרה והוא קיים לה את הנדר) שלא תתקשט באחד מכל המינין יוציא ויתן כתובה, ר' יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום".

וסבר רבי יוסי בעניות וכו': מהמשנה מוכח שלדעת רבי יוסי הבעל יכול להפר את נדר אשתו שלא להתקשט. והרי זו סתירה לדבריו במקום אחר.

דברים שיש בהם עינוי נפש: דברים כאלו הבעל יכול להפר. לדעת תנא קמא כגון 'אם ארחץ' - שאמרה 'תיאסר הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ בתוך זמן מסוים'. או 'אם לא ארחץ' - שנשבעה 'שבועה שלא ארחץ'. וכן אם אמרה כנ"ל לגבי התקשטות בבשמים. לדעת רבי יוסי אין זה נחשב לעינוי נפש אלא כגון שאסרה על עצמה בשר ויין והתקשטות בבגדי צבעונים (כי אם לא תתקשט בבגדים אלו תתגנה על בעלה).

בדברים שבינו לבינה: היא נדרה שלא תתקשט בהורדת שיער באותו מקום המפריע לתשמיש.

הניחא למאן דאמר וכו': לכולי עלמא הבעל יכול להפר נדרים שבינו לבינה, אבל נחלקו הדעות האם הורדת השיער הנ"ל נחשבת דברים שבינו לבינה (ר"טב"א).

שלא מצינו שועל שמת: אף פעם לא שמענו ששועל מת בגלל העפר שבמאורה שלו, כלומר השיער שבאותו מקום לא יזיק לבעל.

דתלינהו לקישוטיה בתשמיש: היא נדרה שאם היא תתקשט היא אוסרת על עצמה את הנאת התשמיש. ולכן הבעל יכול להפר לה שהרי התשמיש הוא דברים שבינו לבינה.

דאמר רב כהנא: אישה שנדרה על בעלה 'תיאסר הנאת תשמישי עליך' אין הנדר חל כי היא משועבדת לו ולכן הבעל כופה אותה לשמש איתו. אבל אם היא נדרה על עצמה 'הנאת תשמישך עלי' הנדר חל והבעל צריך להפר לה אותו כדי שלא ישמש איתה והיא תעבור איסור.

ולא תתקשט ולא תאסר: וממילא אין לבעל צורך להפר ואם כן אסור לו להפר!?

הגמרא מתרצת שחברותיה יבזו אותה ולבסוף היא לא תעמוד בזה ותתקשט, ואז היא תאסר עליו בתשמיש.

ותתקשט ותיאסר: מדוע נאמר במשנה שבכזה מקרה (שנדרה שלא תתקשט באופן הנ"ל) עליו לגרשה לאלתר, והרי למדנו לעיל שבנדר סתם נחלקו רב ושמואל, ואם כן קשה לדעת שמואל מדוע אינו ממתין עד שתתקשט ולאחר מכן עוד שתי שבתות לדעת ב"ש או שבת אחת לדעת ב"ה?

הגמרא מתרצת: במשנה שם מדובר שהבעל הוא זה שהדיר אותה מתשמיש, ואז היא חושבת שהוא עשה זאת מתוך כעס, וכשהוא ירגע הוא ילך להתיר את הנדר. אבל במשנה שלנו שהיא נדרה והוא קיים לה, היא בטוחה שהוא שונא אותה, ולכן הוא צריך לגרש אותה לאלתר אפילו קודם שתתקשט.

למדנו במשנתנו לעיל - רבי יוסי אומר וכו'. (= רבי יוסי אומר שהדין שיוציא ויתן כתובה נאמר רק באשה ענייה שאינה רגילה להתקשט, ובמקרה שלא קצב זמן לנדר עד מתי אסור לה להתקשט, אבל אם קצב לה כמה זמן אסור לה להתקשט אינו צריך להוציאה, אלא תמתין עד אותו הזמן). **הגמרא מבררת כמה זמן הוא השיעור של 'קצבה' שאם נדרה למשך זמן זה אינו צריך להוציאה:**

רגל: כלומר אם נדרה שלא תתקשט עד הרגל לא צריך להוציאה, אבל לא ברגל עצמו, לפי שבנות ישראל מתקשטות ברגל.

למדנו במשנתנו לעיל - ובעשירות עד שלושים יום. (= אבל באשה עשירה הרגילה להתקשט אם נדרה ליותר משלושים יום חייב להוציאה ולתת לה כתובה). **הגמרא מבארת מדוע עד שלושים יום:**

לפי שאשה חשובה נהנית מריח קישוטיה שהתקשטה לפני שנדרה, עד שלושים יום. **מישנה:** המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה, אם אביה גר עמה באותה עיר ובעלה הדיר אותה שלא תלך חודש, יקיים, ואם הדירה לחודשיים יוציא ויתן כתובה. ואם אביה גר בעיר אחרת והיא רגילה ללכת אליו בשלושת הרגלים, אם הדירה לרגל אחד יקיים, לפי שהיא יכולה להמתין רגל אחד, אבל אם הדירה לשלושה רגלים יוציא ויתן כתובה לפי שהיא לא יכולה לעמוד כ"ב הרבה זמן בלי ללכת לבית אביה. **(הגמרא תבאר מה הדין אם הדירה לשני רגלים).**

מפני שנועל בפניה וכו': יבואר בגמ'.

אמר לה על מנת וכו': יבואר בגמ'.

גמרא: קושיא: מהרישא משמע שרק אם הדירה לרגל אחד יקיים, אבל אם הדירה לשני רגלים יוציא ויתן כתובה, ואילו מהסיפא משמע שרק אם הדירה לשלושה רגלים יוציא, אבל אם הדירה לשני רגלים יקיים.

אביי מתרג: הסיפא של המשנה (= 'שלשה יוציא' ומשמע ששנים יקיים) עוסקת באשת כהן שאסור לו להחזירה עם יגרשנה, וזה כדעת רבי יהודה (לעיל ע. במשנה) הסובר שלכהן נותנים יותר זמן מישראל, וברישא (= 'רגל אחד יקיים' ומשמע ששנים יוציא) מדובר באשת ישראל שמותר לו להחזירה אם יגרשנה ולכן נותנים לו פחות זמן.

רבה בר עולא מתרג: ברישא מדובר שהיא רדופה ללכת תמיד לבית אביה, ולכן אם הדירה לשני רגלים יוציא, ובסיפא מדובר שאינה רדופה ולכן רק אם הדירה לשלושה רגלים יוציא.

*

נאמר בשיר השירים **"אֶזְכִּיתִּי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם"**, כלומר שכנסת ישראל אומרת שהיא כמו כלה שנמצאת שלמה בבית בעלה, ורדופה ללכת ולהגיד את שבחה בבית אביה (כמה שהיא מקובלת בבית בעלה), דהיינו שכנסת ישראל חביבה בעיני הקב"ה ונמצאת שלמה לו.

נאמר בהושע **"יְהִי בַיּוֹם הַהוּא נָאִם יְהוָה תִּקְרָאִי אִישִׁי וְלֹא תִקְרָאִי לִי עוֹד בְּעָלִי"**, **"אִישִׁי"** הוא מלשון אישות ונישואין, כמו כלה שכבר נישאת ונמצאת בבית בעלה וליבה גס בו ואינה מתביישת ממנו ולא כמו כלה בבית אביה (= מאורסת) שעדיין מתביישת מבעלה.